

Nr 1079

Av herrar Elmstedt och Larsson i Öskevik, om utbyggnad av den resistensbiologiska forskningen.

(Lika lydande med motion nr 939 i Första kammaren)

Den moderna växtförädlingen fordrar för att bedrivas rationellt tillgång till ett stort informationsflöde. Så har vid våra förädlingsanstalter en hel rad av servicelaboratorier upprättats där kemiska, cytologiska, baktningstekniska och andra egenskaper hos förädlingsmaterialet undersöks. En resistensförädling måste dessutom föregås av en resistensbiologisk forskning. Parasitens ekonomiska betydelse och dess rasspektrum, typer av resistens och dess nedärvning samt testmetoder för selektionsarbete är några av de informationer som bör införskaffas innan ett resistensförädlingsprojekt startas. För att förse förädlingsanstalterna med sådana upplysningar har vid statens växtskyddsanstalt ett resistensbiologiskt laboratorium inrättats. Till detta har även knutits officiell statlig resistensprövning av de sorter för vilka förädlingsanstalterna framhåller att resistens föreligger.

Vad är att vinna med resistent sorter?

Enligt utförda beräkningar skulle de samlade förlusterna till följd av angrepp av växtsjukdomar och skadedjur i vårt land uppgå till 15 à 20 procent av skördevärdet om inte någon form av bekämpning genomfördes. Den kemiska bekämpningen beräknas medföra en vinst på 70 miljoner kronor om året. Vad som står att vinna med en omfattande resistensförädling har inte närmare utretts. Några exempel kan dock visa vad resistent sorter kan betyda. Svartrosten beräknades under 1951 ha förorsakat förluster på 150 miljoner kronor. Hade sortmaterialet varit resistent, skulle jordbruket varit skyddat från denna förlust. Cystbildande nematoder på vårsäd och potatis har beräknats att årligen förorsaka förluster på upp emot 35 miljoner kronor. För mjöldagg är motsvarande värde 10—11 miljoner kronor. Införande av nematod- och mjöldaggsresistent vårsädessorter skulle förmodligen kunna tillföra landet en årlig vinst av upp emot 50 miljoner kronor, medan nematodresistent potatissorter skulle ge ett merutbyte på över 10 miljoner kronor per år.

Genom den ständigt stegrade intensifieringen och ensidigheten i modernt jordbruk får vi räkna med att växtföljdssjukdomar kommer att få en allt större betydelse inom den närmaste framtiden. Största delen av dessa är

jordburna och därför antingen praktiskt oåtkomliga eller ekonomiskt otänkbara att bekämpa på kemisk väg. Det mest betydelsefulla vapnet i kampen mot denna typ av skadegörare kommer resistenta sorter utan tvekan att utgöra.

Betydelsen av en utbyggnad av den resistensbiologiska forskningen i Sverige

En del av det nödvändiga informationsmaterialet kan resistensförädlarna erhålla genom internationella kontakter. Utöver dessa informationer måste växtförädlare veta vilka raser som finns i vårt land, deras utbredning och deras ekonomiska betydelse. Vid satsning på s. k. fältresistens måste inverkan av miljöfaktorer på olika typer av densamma närmare studeras. Infektionsmaterial till selektionstester måste framställas. För landet nya specifika raser av skadegörare måste renodlas och uppförökas. Sådana resistensbiologiska arbetsuppgifter måste obetingat utföras inom landet. Detsamma gäller den officiella resistenstesten av sortmaterial som skall introduceras på marknaden.

Inom ramen för Nordisk jordbruksforskarens förening bedrivs ett intensivt och långtgående samarbete, som betyder att vi måste påtaga oss vår beskärda del.

Behovet av ökade resurser vid det resistensbiologiska laboratoriet

Växtskyddsanstaltens styrelse framhåller under punkt 7 i »detaljmotivering» i årets petita bl. a. följande:

Resurserna är för närvarande helt otillräckliga för att de aktuella problemen på resistensbiologiens område på ett effektivt sätt skall kunna bearbetas. Laboratoriets nuvarande personalstat och utrustning tillåter inte att forskningsarbetet kan bedrivas i en tillfredsställande omfattning. Ofta måste ett stort antal aktuella problem, som laboratoriet ständigt konfronteras med avvisas på grund av brist på kvalificerad personal och forskningsresurser.

Miljövårds- och biociddebatten har med skärpa pekat på de möjligheter som resistensförädlingen bjuder som ett alternativ till kemisk bekämpning. Facklitteraturen redovisar en ständigt stigande ström av resistensbiologiska arbeten, inte bara beträffande växtsjukdomar, orsakade av virus, bakterier och svampar utan även mot skadedjur som nematoder och insekter.

Att det i denna situation i vårt land endast skall finnas två forskningstjänster som skall täcka detta omfattande område synes väl motivera styrelsens för lantbrukshögskolan yttrande i anledning av motionerna I:332 och II:407 till 1965 års riksdag. Högskolestyrelsen underströk i sitt remissvar att resurserna för närvarande är helt otillräckliga för att de aktuella problemen inom resistensbiologiens område på ett effektivt sätt skall kunna bearbetas.

Endast genom att Sveriges potatisodlares riksförbund, Ekthagastiftelsen och statens råd för skogs- och jordbruksforskning ställt närmare en halv miljon kronor till laboratoriets förfogande har verksamheten kunnat upp-

rätthållas så att de mest aktuella problemställningarna har kunnat bearbetas. I längden är denna situation helt ohållbar. En betydande del av forskningsledarens tid åtgår nu till att söka ekonomiskt stöd samt att lämna olika delrapporter och ekonomiska redogörelser över de från olika håll understödda projekten.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av statsverkspropositionen bil. 11 måtte besluta om utbyggnad av den resistensbiologiska forskningen i enlighet med förslag av statens växtskyddsanstalt och därför till *Statens växtskyddsanstalt* för budgetåret 1970/71 måtte anvisa ett med 131 000 kronor i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag förhöjt förslagsanslag av 6 120 000 kronor.

Stockholm den 28 januari 1970

Claes Elmstedt (cp)

Erik Larsson (cp)

i Öskevik

Nr 1080

Av herr Eriksson i Arvika m. fl., *angående vissa prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.*

(Lika lydande med motion nr 943 i Första kammaren)

Stockholm den 28 januari 1970

Karl-Erik Eriksson (fp) Henry Berndtsson (fp) Sigvard Rimås (fp)

i Arvika

Arvid Nilsson (fp)

Sven Antby (fp)

i Lönsboda
